

*Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury
w ramach Programu Dom Kultury+ Inicjatywy lokalne 2013*



DIAGNOZA SPOŁECZNA GMINY KOBIELE WIELKIE



Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Kobielach Wielkich
ul. Reymonta 75
97-524 Kobiele Wielkie
tel. 44 681 00 57
gokis@poczta.onet.pl

KOBIELE WIELKIE, SIERPIEŃ 2013 R.

Raport

z przeprowadzenia „Diagnozy społecznej w Gminie Kobiele Wielkie”

I Wstęp

- 1. Uzasadnienie realizacji diagnozy.....3*
- 2. Ogólna charakterystyka gminy i GOKiS.....3*

II Diagnoza społeczna

- 1. Grupa badana.....4*
- 2. Przebieg diagnozy.....5*
- 3. Cele badania.....6*
- 4. Analiza wyników diagnozy.....6*

III Przewidywane efekty diagnozy.....8

- 1. Projekty inicjatywne.....8*

IV Podsumowanie.....9

I Wstęp.

1. Uzasadnienie realizacji diagnozy.

Badanie „Diagnoza społeczna w Gminie Kobiela Wielkie” zostało zrealizowane przez Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Kobielach Wielkich w terminie od 2.05.2013 r. do 4.08.2013 r., w ramach I części zadania Programu Narodowego Centrum Kultury Dom Kultury + Inicjatywy Lokalne 2013.

Życie kulturalne mieszkańców to jeden z elementów społecznych, a stopień korzystania z dóbr kultury, świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Problematyka skierowania trafnej oferty dla naszych mieszkańców jest złożona. Możliwości GOKiS są ograniczone. Problemy finansowe w dużej mierze decydują o niedostatecznej formie propozycji. Dodatkowym elementem jest dynamika zmian społecznych, która wpływa również na trafność i atrakcyjność oferty GOKiS. Często oferta kulturalna jest nieosiągalna dla mieszkańców i to nie z powodu jej nieatrakcyjności, ale z powodu braku funduszy w budżetach domowych, na realizację tych potrzeb. Odległość od miejsca zamieszkania i niedostateczna komunikacja autobusowa, to też element częstokroć decydujący. Małe społeczności, nie dysponują wystarczającymi środkami finansowymi aby wpłynąć na jakość oferty, nie mogą kreować lokalnych przepisów.

GOKiS m.in. realizuje przedsięwzięcia, które są efektem zainicjowanej oddolnie współpracy mieszkańców i placówki. Kiedy jednak pojawiła się inspirująca możliwość, aby lepiej poznać potrzeby lokalnej społeczności oraz zaangażować mieszkańców do aktywnej współpracy, GOKiS podjął się tego zadania, mimo iż dla tak małej placówki to duże wyzwanie.

2. Ogólna charakterystyka gminy i GOKiS.

Gmina Kobiela Wielkie położona jest na Wzgórzach Radomszczańskich w powiecie radomszczańskim, w południowej części województwa łódzkiego. Powierzchnia gminy to 101,9 km², 39 wsi i 20 sołectw.

Na terenie gminy zamieszkuje 4504 mieszkańców. W wieku przedprodukcyjnym - 926 osób (20,5%), w wieku produkcyjnym - 2813 osób (62,5%) i w wieku poprodukcyjnym - 765 osób (17% ogółu mieszkańców). 28,8% grupy w wieku produkcyjnym stanowią kobiety oraz 11% to kobiety w wieku poprodukcyjnym (dane statystyczne UG w Kobielach Wielkich na dzień 11.07.2013 r.). Na koniec I kwartału 2013 r. było 236 osób bezrobotnych, w tym 111 kobiet (informacja PUP w Radomsku).

Kobiela Wielkie są centralną wsią gminy. W Kobielach Wielkich i na terenie gminy znajdują się do dyspozycji mieszkańców: Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Ośrodek Zdrowia, Gminna Biblioteka Publiczna, 2 szkoły podstawowe, gimnazjum, siedem jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, apteka, bank, kościół, poczta, Gminny Ośrodek Kultury i Sportu i jedenaście Świątlic Wiejskich oraz kilka zakładów usługowo - handlowych.

Kobiela Wielkie to gmina typowo rolnicza z dwoma rezerwatami przyrody o wielu walorach przyrodniczych, to fauna i flora dziś już rzadko spotykana. Malownicze lasy, pola i łąki poprzecinane ciekami i zbiornikami wodnymi tworzą niepowtarzalny, zachwycający krajobraz.

Kobiele Wielkie w swej obszernej historii tej dalszej i bliższej posiadają poza licznymi wydarzeniami, kształtującymi ich obecny stan, żywą kulturę materialną owych czasów. Są m.in. Miejsca Pamięci Narodowej, jest liczący sobie wiek cały - kościół neogotycki, są dziesiątki kapliczek, z których każda ma swoją pasjonującą historię, jest urokliwy XIX wieczny park podworski. Jest też obelisk i ławeczka z Reymontem, bowiem Kobiele Wielkie zaznaczyły się na mapie literatury polskiej, są miejscem urodzenia Władysława Stanisława Reymonta - Laureata Literackiej Nagrody Nobla.

Gminny Ośrodek Kultury w Kobielach Wielkich jest samorządową gminną instytucją kultury, której podstawowym celem statutowym jest prowadzenie wielokierunkowej działalności rozwijającej i zaspakajającej potrzeby kulturalne mieszkańców oraz upowszechnianie kultury (§2 Statutu Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu w Kobielach Wielkich). GOKiS prowadzi działalność od 2005 r. i mieści się w budynku po starym młynie z 1924 r., (wcześniej placówka istniała jako Wiejski Dom Kultury). Zatrudnionych w GOKiS jest 7 osób na 3,46 etatu, w tym 4 instruktorki świetlic. Placówka administruje 11 Świetlicami Wiejskimi usytuowanymi na terenie gminy.

W budynku GOKiS do dyspozycji mieszkańców jest dobrze wyposażona Świetlica Środowiskowa i Izba Regionalna z eksponatami przypominającymi o naszej historii. Jest siłownia, a przy budynku plac zabaw dla dzieci. GOKiS jest organizatorem wystaw, konkursów, warsztatów, zajęć stałych, wycieczek, Teatru Reymontowskiego, Klubu Seniora, lokalnych imprez plenerowych. Jest organizatorem imprez ponadgminnych: Ogólnopolskiego Konkursu Literackiego „O Pióro Reymonta”, Ogólnopolskiego Turnieju Gmin Reymontowskich (impreza przechodnia - co 5 lat) i „Urodzin u Reymonta”. Sala w GOKiS to miejsce spotkań okolicznościowych i zebrań mieszkańców.

Łącznie w 2012 r. z oferty GOKiS skorzystało 9 500 osób, a dotacja z Urzędu Gminy wyniosła 274 983,39 zł, co dało 2,25% budżetu Gminy Kobiele Wielkie w skali roku 2012, (sprawozdanie GOKiS za rok 2012).

II Diagnoza społeczna.

1. Grupa badana.

Praca nad diagnozą miała charakter partycypacyjny. Podczas cyklu spotkań i warsztatów mieszkańcy współtworzyli diagnozę. Wspólnie zastanawiali się nad potrzebami, odnajdywali zasoby i żywo interesowali się wynikami badań. W sposób naturalny tworzyli grupy inicjatywne, a później pracowali w tych grupach, by zebrać pomysły odpowiadające wynikom diagnozy. Składając wnioski zadeklarowali pomoc w ich realizacji. Mieszkańcy, którzy wzięli udział w budowaniu diagnozy, poświęcili swój czas, doświadczenie i wiedzę. Byli aktywni, otwarci, twórczy i innowacyjni. W tworzeniu diagnozy uczestniczyli:

- ✓ mieszkańcy reprezentujący różne grupy społeczne i wiekowe:
 - sołtysi,
 - radni,
 - pracujący,
 - bezrobotni,
 - kobiety prowadzące gospodarstwa domowe i gospodarstwa rolnicze,
 - seniorzy,
 - przedstawiciele rodzin i osób samotnych;

- ✓ liderzy społeczności lokalnej Gminy Kobile Wielkie:
 - przedstawiciele samorządu lokalnego,
 - pomocy społecznej,
 - szkół,
 - biblioteki,
 - pracownicy GOKiS.

2. Przebieg diagnozy.

Przeprowadzona diagnoza kreatywna obejmowała badanie zasobów, problemów oraz potrzeb mieszkańców, szczególnie w sferze życia społecznego obejmującej kulturę i wartości społeczeństwa. W trakcie procesu zbierania danych korzystano z metod warsztatowych - burzy mózgów, map, wywiadów grupowych, obserwacji i ankiet (w załączniku wzór jednej z ankiet). Badania i analizy były przeprowadzane sukcesywnie. Jednocześnie uczestnicy byli systematycznie informowani o założeniach realizacji Programu.

Mieszkańcy byli zapraszani na pierwsze spotkania i warsztaty poprzez plakaty, zaproszenia oraz osobiste zaproszenie w trakcie imprez plenerowych i w osobistym kontakcie. W lokalnej prasie ukazał się artykuł opisujący proces tworzenia diagnozy, zapraszający chętnych mieszkańców do współpracy. Następne terminy warsztatów były uzgadniane z uczestnikami.

W czasie od 2.05.2013 r. do 4.08.2013 r. odbyło się 7 spotkań i warsztatów. Uczestnicy badań odpowiedzieli na 9 ankiet. We wszystkich działaniach wzięło udział 160 osób dorosłych. To dość duża grupa mieszkańców w stosunku do populacji gminy. Tak liczny udział pozwala zakładać, że wypracowane wnioski oddają faktyczne potrzeby, a projekty w dalszych etapach zostaną pozytywnie przyjęte.

Przykład danych jednej z grup uczestniczących w warsztatach, liczącej 24 osoby:

- 87,5 % to kobiety, a 12,5 % to mężczyźni,
- przekrój wiekowy - od 19 do 63 lat,
- status zawodowy respondentów: w trakcie nauki - 4,2%, bezrobotni - 4,2%, prowadzący gospodarstwo rolne - 12,5%, prowadzący wyłącznie gospodarstwo domowe - 8,3%, pracujący zawodowo - 45,8%, emeryci i renciści - 20,8%, inni - 4,2%
- poziom wykształcenia respondentów: podstawowe - 4,2%, zawodowe - 12,5%, średnie - 41,6%, policealne - 12,5%, wyższe - 29,2%.

Początkowo mieszkańcy podchodzili do diagnozy sceptycznie. Być może mała aktywność społeczna spowodowana była nasileniem prac polowych w czasie tworzenia diagnozy. Samodzielne przygotowywanie elementów diagnozy, czyli organizowanie warsztatów i aktywny w nich udział, zbieranie informacji, analiza wyników i obserwacja, spowodowało autorefleksję, czy aby mieszkańcy wiedzą dostatecznie dużo o pracy GOKiS albo może placówka popełnia inne błędy w działalności na rzecz lokalnej społeczności. Tę wiedzę GOKiS postara się racjonalnie wykorzystać w dalszej pracy. Zniechęcenie bezrobotnych lub też ogrom obowiązków kobiet pracujących na roli nie pomagały w zainicjowaniu współpracy, a w rezultacie w procesie zbierania danych. Jednak, na skutek konsekwentnych i wytrwale prowadzonych działań zaplanowanych dla zbudowania diagnozy, być może też z powodu wypracowanego wcześniej zaufania społeczności do placówki,

przedsięwzięcia, powoli zaczęły przynosić owoce. W efekcie zawiązały się grupy inicjatywne, które opracowały swoje projekty do realizacji. Zaistniała również grupa, która bardzo poważnie rozważa zawiązanie stowarzyszenia. Zasługuje to na szczególnie podkreślenie - jest to pierwszy niezamierzony efekt realizacji Programu. Taki wzrost zaangażowania społecznego może skutkować pojawieniem się nowej organizacji pozarządowej.

Podczas realizacji procesu badań, poza różnymi pozytywnymi aspektami integrującymi mieszkańców, bez względu na wiek i inne różnice wśród uczestników, dało się odczuć ich wspólne zaangażowanie w kreowanie nowej rzeczywistości i współodpowiedzialność.

3. Cele badania.

Celem głównym badania jest stworzenie diagnozy lokalnej społeczności w Gminie Kobbiele Wielkie, szczególnie pod kątem analizy potrzeb i zasobów związanych ze sferą kultury oraz ustalenie i uzasadnienie działań zaspokajających powyższe potrzeby.

Cele pośrednie to:

- zaangażowanie mieszkańców w życie społeczne,
- nawiązanie przez GOKiS stałych relacji z mieszkańcami,
- poprawa komunikacji społecznej,
- partycypacja skierowana na dobro wspólne,
- poczucie odpowiedzialności,
- poczucie wpływu na kreowanie rzeczywistości,
- integracja społeczna,
- rozwój kulturalny.

4. Analiza wyników diagnozy.

a) Z analizy czynników organizacyjnych i społeczno kulturowych przeprowadzonych w Gminie Kobbiele Wielkie wynika, że mieszkańcy tworzą środowiskową więź międzyludzką zaspokajającą potrzeby w zakresie przynależności i umiejscowienia, określonych relacji, systemu wartości, współzależności i systemu rang w środowisku.

❖ Mieszkańcy są bardzo związani z miejscem zamieszkania poprzez:

- więzi rodzinne,
- więzi sąsiedzkie,
- piękno wiejskiego krajobrazu.

❖ Ważne dla mieszkańców są:

- spokój i cisza,
- nabywanie nowych umiejętności,
- nawiązywanie znajomości,
- rozwijanie zainteresowań.

- ❖ Mieszkańcy w życiu wsi najbardziej cenią sobie:
 - wzajemną zgodę i pomoc,
 - szacunek dla tradycji (szczególnie tradycji chrześcijańskich),
 - szacunek dla obyczajowości,
 - troskę o bezpieczeństwo,
 - troskę o właściwe zagospodarowanie i promocję,
 - spotkania integracyjne,
- ❖ Ankietowani mieszkańcy – badana grupa 30 osobowa - w 97% deklarowali chęć współpracy na rzecz lokalnej społeczności.

b) Potrzeby mieszkańców wynikające z badań ankietowych można podzielić na trzy grupy:

- ❖ Potrzeby związane z inwestycjami i remontami, m.in.: poprawa stanu dróg, nowe chodniki, parkingi, rozbudowa kanalizacji, ścieżki rowerowe, kawiarnia, place zabaw, budowa sali widowiskowej, doposażenie i remonty świetlic, poprawa oświetlenia ulicznego, dodatkowe oznakowanie na drogach ograniczające prędkość.
- ❖ Potrzeby związane z likwidacją negatywnych skutków problemów społeczno - ekonomicznych i zapobiegania im, m.in.: bezrobocie, alkoholizm, bezpieczeństwo, brak mieszkań socjalnych, zubożenie, niedostateczna komunikacja autobusowa.
- ❖ Potrzeby organizacyjne związane z aktywnym spędzaniem czasu wolnego, m.in.: imprezy integracyjne, wycieczki, zajęcia dla dzieci i młodzieży, z działalnością „Klubu Seniora”, kursy, szkolenia.

c) W badaniach szczególnie rozwinęliśmy sferę potrzeb związanych z integracją, aktywnością społeczną i formami spędzania czasu wolnego.

W drodze toczącego się dialogu społecznego (prowadzonego w ramach spotkań z mieszkańcami) i wg danych wynikających z ankiety, mieszkańcy wytypowali następujące potrzeby do realizacji „na teraz”:

- imprezy integracyjne,
- wycieczki,
- zajęcia dla dzieci i młodzieży,
- zgłębianie wiedzy na temat zrzeszania się grup,
- zaktywizowanie działalności Klubu Seniora,
- aerobik i wyjazdy na basen,
- kursy kulinarne,
- zajęcia wokalne.

d) Po przeanalizowaniu potrzeb mieszkańcy określili posiadane zasoby:

- Ludzie, ich czas i wiedza z różnych dziedzin, predyspozycje, zdolności, umiejętności,
- Uzdolniona młodzież,
- Ludzie zaangażowani w integrację, chętni do zmian i współpracy,
- Klub Seniora.

- Dobra współpraca między instytucjami,
- Tradycje,
- Wyposażenie oraz księgozbiór biblioteki,
- Sala gimnastyczna,
- Szkoły i dobrze wyposażone sale lekcyjne,
- Punkt rekreacyjny ,
- Świetlice wiejskie,
- Boisko,
- Gminny Ośrodek Kultury i Sportu,
- Reymont wpisany w historię,
- Atrakcyjne położenie geograficzne,
- 2 zalewy retencyjne.

e) Podsumowując dotychczasowe dane, dla lepszego zidentyfikowania problemów wykonano analizę SWOT dla sfery życia społecznego jaką jest kultura:

- ❖ **Mocne strony:** ciekawe ale niewykorzystane miejsca, atrakcyjne położenie gminy, miejscowe tradycje, potencjał ludzki, Reymont wpisany w historię Kobieli Wielkich, aktywny Klub Seniora, poziom nauczania i wyposażenie szkół, sala gimnastyczna z boiskiem (w budowie), Urząd Gminy, instytucje kultury - kadra, budynki, sprzęt, imprezy, wiemy czego oczekują mieszkańcy.
- ❖ **Słabe strony:** niewielka wiedza i małe zaangażowanie mieszkańców o możliwościach decydowania o ważnych sprawach lokalnego społeczeństwa, brak przedstawicieli niektórych grup społecznych, słaby nacisk na budowanie lokalnego patriotyzmu, niedostateczne zaangażowanie społeczne (zniechęcenie mieszkańców - szczególnie bezrobotnych), mała wiedza mieszkańców o miejscu zamieszkania, brak środków na kulturę.
- ❖ **Szanse:** uzdolniona młodzież, pozyskiwanie środków zewnętrznych, chęć zmiany, ludzie aktywni i zaangażowani ich doświadczenie i wiedza, oryginalne pomysły, podjęte starania o środki celem realizacji potrzeb mieszkańców.
- ❖ **Zagrożenia:** zmiany w prawie, odpływ kapitału ludzkiego, zagrożenie kryzysem, zniechęcenie spowodowane bezrobociem lub biurokracją, malejące nakłady na kulturę, brak zakładów pracy wspomagających kulturę, zbyt wygórowane oczekiwania.

III Przewidywane efekty diagnozy.

- Scharakteryzowanie społeczności, wyznaczenie działań zmierzających do rozwiązania problemów, a tym samym poprawę jakości życia mieszkańców.
- Wzrost świadomości własnych możliwości i potencjału mieszkańców.
- Zwiększenie udziału mieszkańców w zorganizowanej aktywności na rzecz lokalnego społeczeństwa.

1. Projekty inicjatywne.

Do realizacji w II części zadania Narodowego Centrum Kultury Dom Kultury + Inicjatywy Lokalne 2013 wytypowano niżej wymienione wnioski, które odpowiadają na potrzeby związane z integracją, aktywnością społeczną i formami spędzania czasu wolnego:

- ❖ „Integracja z kulturą i tradycją” - złożony przez „Nowoczesne Gospodynie” – bardzo aktywną i liczną grupę kobiet z sołectwa Karsy oraz przedstawicielstwa szkoły, poszukującą sposobów i środków na aktywne formy spędzania czasu wolnego i integrację mieszkańców sołectwa.

Projekt z propozycjami dla rodzin: kurs tańca dla dzieci, aerobik i zajęcia kulinarne dla kobiet, rozgrywki sportowe - dla młodzieży (opiekunowie - wolontariat), wycieczka integracyjna dla rodzin, andrzejkowa impreza integracyjna dla rodzin oraz szkolenie dotyczące zrzeszania się grup dla dorosłych mieszkańców - Świetlica Wiejska w Karsach. Projekt odpowiada na wytypowane w drodze badań potrzeby mieszkańców do realizacji „na teraz” – imprezy integracyjne, wycieczki, zajęcia dla dzieci i młodzieży, zgłębianie wiedzy na temat zrzeszania się grup, aerobik, kursy kulinarne.

- ❖ „Malarskie inspiracje” - sportowe aspiracje”.- złożony przez grupę inicjatywną „Wizjonerki”. Grupa ta, to przedstawicielki instytucji: Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnej Biblioteki Publicznej, Urzędu Gminy, sołectw – Cadów, Łowicz, Kobiele Wielkie.

Projekt skierowany jest dla dzieci i młodzieży - to zajęcia sportowe (m.in. wyjazdy na basen), zajęcia plastyczne (plener malarski, malowanie na szkłe i na tkaninie) oraz wycieczka do Parku Dinozaurów. Zajęcia odbywać się będą w GOKiS. Pojawiła się tutaj propozycja wolontariatu poprowadzenia zajęć plastycznych. Projekt odpowiada na wytypowane w drodze badań potrzeby mieszkańców do realizacji „na teraz” – imprezy integracyjne, wycieczki, zajęcia dla dzieci i młodzieży, wyjazdy na basen.

- ❖ „I jesień życia może być piękna” - złożony przez Klub Seniora „Relaks”- Kobiele Wielkie. Klub Seniora działa od 3 lat, a członkowie Klubu reprezentują następujące sołectwa: Babczów, Brzezinki, Cadów, Cieszatki, Karsy, Kobiele Małe, Kobiele Wielkie, Orzechów, Orzechówek, Zrąbiec.

Projekt skierowany dla seniorów, który obejmuje spotkania i pogadanki na temat zdrowego trybu życia: dietetyk, rehabilitant, psycholog, pielęgniarz środowiskowa (pielęgniarka - wolontariat), zajęcia kulinarne z konkursem, rajd rowerowy i rodzinne spotkanie przy jesiennym ognisku, zajęcia dla chóru, zakup strojów dla chóru, wycieczka poznawczo – turystyczna do Ojcowa. Zajęcia odbywać się będą w GOKiS oraz w Świetlicy Wiejskiej w Orzechówku. Projekt odpowiada na wytypowane w drodze badań potrzeby mieszkańców do realizacji „na teraz” – imprezy integracyjne, wycieczki, zaktywizowanie działalności Klubu Seniora, kursy kulinarne, zajęcia wokalne.

IV Podsumowanie.

Wnioski wynikające z niniejszego dokumentu będą pomocne w planowaniu działań Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu w Kobielach Wielkich. Powstałe i zaakceptowane w procesie diagnozy projekty inicjatywne będą realizowane w drugiej części zadania Programu Narodowego Centrum Kultury Dom Kultury + Inicjatywy Lokalne 2013.

Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Kobielach Wielkich składa serdeczne podziękowanie wszystkim, którzy zaangażowali się w proces diagnozy i tworzenia inicjatyw. Jednocześnie zapraszamy wszystkich aktywnych mieszkańców do współpracy.

Chcemy mieć wpływ na kształt otaczającej nas rzeczywistości i czas na zmiany w nas i w otoczeniu.

Załączniki:

1. Wzór jednej z przeprowadzonych ankiet.